

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM**

LÝ THỊ THÊM

**NGHIÊN CỨU ĐIỀU CHẾ SÉT HỮU CƠ TỪ BENTONIT
TRUNG QUỐC VỚI TETRAĐECYLTRIMETYLAMONI
BROMUA VÀ BƯỚC ĐẦU THĂM DÒ ỨNG DỤNG**

Chuyên ngành: HOÁ VÔ CƠ

Mã số: 62 44 01 13

LUẬN VĂN THẠC SĨ KHOA HỌC VẬT CHẤT

Người hướng dẫn khoa học: TS. Phạm Thị Hà Thanh

THÁI NGUYÊN - 2015

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan: Đề tài: “*Nghiên cứu điều chế sét hữu cơ từ bentonit Trung Quốc với tetradecyltrimethylamoni bromua và bước đầu thăm dò ứng dụng*” là do bản thân tôi thực hiện. Các số liệu, kết quả trong đề tài là trung thực. Nếu sai sự thật tôi xin chịu trách nhiệm.

Thái nguyên, tháng 04 năm 2015

Tác giả

Lý Thị Thâm

LỜI CẢM ƠN

Trước tiên, em xin chân thành cảm ơn sự hướng dẫn chỉ bảo tận tình của **TS.Phạm Thị Hà Thanh**, cô giáo trực tiếp hướng dẫn em làm luận văn này. Em xin chân thành cảm ơn các thầy giáo, cô giáo Khoa Hóa học, các thầy cô Khoa sau Đại học, các thầy cô trong Ban Giám hiệu trường Đại học Sư phạm, Đại học Thái Nguyên đã giảng dạy, tạo điều kiện thuận lợi và giúp đỡ em trong quá trình học tập, nghiên cứu, để hoàn thành luận văn khoa học.

Em xin chân thành cảm ơn các thầy giáo, cô giáo và các cán bộ phòng thí nghiệm Khoa Hóa học, trường Đại học Sư phạm, Đại học Thái Nguyên; khoa Hoá học, Trường Đại học Khoa học Tự nhiên, Đại học Quốc gia Hà Nội; Viện Khoa học Vật liệu, Viện Hàn lâm Khoa học và Công nghệ Việt Nam và các bạn đồng nghiệp đã giúp đỡ, tạo điều kiện thuận lợi để em hoàn thành luận văn.

Mặc dù đã có nhiều cố gắng, song do thời gian có hạn, khả năng nghiên cứu của bản thân còn hạn chế, nên kết quả nghiên cứu có thể còn nhiều thiếu sót. Em rất mong nhận được sự góp ý, chỉ bảo của các thầy giáo, cô giáo, các bạn đồng nghiệp và những người đang quan tâm đến vấn đề đã trình bày trong luận văn, để luận văn được hoàn thiện hơn.

Em xin trân trọng cảm ơn!

Thái Nguyên, tháng 4 năm 2015

Tác giả

Lý Thị Thêm

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN	i
LỜI CẢM ƠN	ii
MỤC LỤC	iii
DANH MỤC CHỮ VIẾT TẮT, KÍ HIỆU	v
DANH MỤC CÁC BẢNG BIỂU	v
DANH MỤC CÁC HÌNH VẼ	vi
MỞ ĐẦU	1
Chương 1: TỔNG QUAN	3
1.1. Bentonit	3
1.1.1. Thành phần hóa học và cấu trúc của bentonit.....	3
1.1.2. Tính chất của bentonit.....	5
1.1.3. Ứng dụng của bentonit.....	6
1.1.4. Một số phương pháp hoạt hóa bentonit.....	8
1.1.5. Nguồn tài nguyên bentonit.....	9
1.2. Sét hữu cơ.....	13
1.2.1. Giới thiệu về sét hữu cơ	13
1.2.2. Cấu trúc sét hữu cơ.....	13
1.2.3. Các hợp chất hữu cơ được sử dụng để điều chế sét hữu cơ.....	15
1.2.4. Tính chất của sét hữu cơ	17
1.2.5. Ứng dụng của sét hữu cơ	18
1.2.6. Các phương pháp điều chế sét hữu cơ	19
1.3. Giới thiệu về phenol đỏ	25
1.3.1. Tổng quan về phenol.....	25
1.3.2. Một số thành tựu xử lý các hợp chất phenol.....	27
1.4. Giới thiệu về phương pháp hấp phụ	27
1.4.1. Khái niệm.....	27
1.4.2. Hấp phụ vật lý và hấp phụ hóa học.....	28

1.4.3. Cân bằng hấp phụ và tải trọng hấp phụ.....	28
1.4.4. Các phương trình cơ bản của quá trình hấp phụ	29
Chương 2: THỰC NGHIỆM	34
2.1. Hóa chất, dụng cụ	34
2.1.1. Hóa chất	34
2.1.2. Dụng cụ, máy móc	34
2.2. Thực nghiệm	34
2.2.1. Khảo sát quá trình điều chế sét hữu cơ	34
2.2.2. Khảo sát một số yếu tố ảnh hưởng đến khả năng hấp phụ phenol đỏ của bent-TQ và sét hữu cơ điều chế.....	35
2.3. Các phương pháp nghiên cứu.....	36
2.3.1. Phương pháp nhiễu xạ tia X (XRD).....	36
2.3.2. Phương pháp phân tích nhiệt.....	37
2.3.3. Phương pháp phổ hấp thụ hồng ngoại (IR).....	37
2.3.4. Phương pháp hiển vi điện tử quét (SEM)	37
2.3.5. Phương pháp xác định hàm lượng cation hữu cơ trong sét hữu cơ	37
2.3.6. Phương pháp trắc quang.....	38
Chương 3: KẾT QUẢ VÀ THẢO LUẬN	39
3.1. Điều chế sét hữu cơ	39
3.1.1. Khảo sát ảnh hưởng của nhiệt độ phản ứng.....	39
3.1.2. Khảo sát ảnh hưởng của tỉ lệ khối lượng TĐTM/bentonit.....	41
3.1.3. Khảo sát ảnh hưởng của pH dung dịch	43
3.1.4. Khảo sát ảnh hưởng của thời gian phản ứng.....	45
3.2. Đánh giá cấu trúc và đặc điểm của sét hữu cơ điều chế ở điều kiện tối ưu.....	47
3.2.1. Nghiên cứu bằng phương pháp nhiễu xạ tia X (XRD)	47
3.2.2. Nghiên cứu bằng phương pháp phổ hấp thụ hồng ngoại	48
3.2.3. Nghiên cứu bằng phương pháp phân tích nhiệt	50
3.2.4. Nghiên cứu bằng phương pháp hiển vi điện tử quét (SEM).....	52
3.3. Khảo sát khả năng hấp phụ phenol đỏ của sét hữu cơ điều chế	53
3.3.1. Xây dựng đường chuẩn của phenol đỏ	53

3.3.2. Khảo sát thời gian đạt cân bằng hấp phụ	54
3.3.3. Khảo sát ảnh hưởng của khối lượng bentonit, sét hữu cơ điều chế	55
3.3.4. Khảo sát ảnh hưởng của nồng độ phenol đỏ	57
3.3.5. Khảo sát dung lượng hấp phụ phenol đỏ theo mô hình đẳng nhiệt hấp phụ Langmuir	59
KẾT LUẬN	62
TÀI LIỆU THAM KHẢO	63
PHỤ LỤC	

DANH MỤC CHỮ VIẾT TẮT, KÍ HIỆU

Chữ viết tắt, kí hiệu	Nội dung
TĐTM	Tetrađecyltrimetylamoni bromua
Bent-TQ	Bentonit (Trung Quốc)
Shc	Sét hữu cơ
XRD	X-ray diffraction - Nhiễu xạ tia X
SEM	Kính hiển vi điện tử quét

DANH MỤC CÁC BẢNG BIỂU

Bảng 1.1: Ảnh hưởng của độ dài mạch ankyl đến khoảng cách lớp d_{001} và diện tích sét bị che phủ.....	15
Bảng 3.1: Ảnh hưởng của nhiệt độ phản ứng đến giá trị d_{001} và hàm lượng (%) cation hữu cơ xâm nhập của các mẫu sét hữu cơ.....	40
Bảng 3.2: Ảnh hưởng của tỉ lệ khối lượng TĐTM/bentonit đến giá trị d_{001} và hàm lượng (%) cation hữu cơ xâm nhập của các mẫu sét hữu cơ điều chế.....	42
Bảng 3.3: Ảnh hưởng của pH dung dịch đến giá trị d_{001} và hàm lượng (%) cation hữu cơ xâm nhập của các mẫu sét hữu cơ.....	44
Bảng 3.4: Ảnh hưởng của thời gian phản ứng đến giá trị d_{001} và hàm lượng cation hữu cơ xâm nhập của các mẫu sét hữu cơ.....	46
Bảng 3.5: Kết quả phân tích giản đồ nhiệt của bent-TQ và sét hữu cơ điều chế ở điều kiện tối ưu.....	51
Bảng 3.6: Số liệu xây dựng đường chuẩn của phenol đỏ.....	53
Bảng 3.7: Sự phụ thuộc của dung lượng và hiệu suất hấp phụ vào thời gian.....	54
Bảng 3.8: Ảnh hưởng của khối lượng bentonit, sét hữu cơ đến dung lượng và hiệu suất hấp phụ phenol đỏ.....	55
Bảng 3.9: Ảnh hưởng nồng độ đầu của phenol đỏ đến dung lượng và hiệu suất hấp phụ của sét hữu cơ.....	58
Bảng 3.10: Giá trị hấp phụ lớn nhất và hằng số Langmuir của Bent-TQ và Sét hữu cơ điều chế.....	58

DANH MỤC CÁC HÌNH VẼ

Hình 1.1: Cấu trúc tinh thể 2:1 của MMT	3
Hình 1.2: Sự định hướng của các ion ankylamoni trong các lớp silicat	14
Hình 1.3: Sự sắp xếp các cation hữu cơ kiểu đơn lớp, hai lớp và giả ba lớp	15
Hình 1.4: Cấu tạo phân tử, cấu trúc không gian của phenol đỏ.....	25
Hình 1.5: Cơ chế chuyển màu của phenol đỏ	26
Hình 1.6 Đường hấp phụ đẳng nhiệt Langmuir.....	32
Hình 1.7: Sự phụ thuộc của C_f/q vào C_f	32
Hình 1.8: Đường hấp phụ đẳng nhiệt Freundlich	33
Hình 1.9: Sự phụ thuộc $\lg q$ vào $\lg C_f$	33
Hình 2.1: Quy trình tổng hợp sét hữu cơ	35
Hình 3.1: Giản đồ XRD của bent-TQ và các mẫu sét hữu cơ điều chế lần lượt ở các nhiệt độ 20°C, 30°C, 40°C, 50°C, 60°C, 70°C.....	39
Hình 3.2: Đồ thị biểu diễn sự phụ thuộc của giá trị d_{001} theo nhiệt độ phản ứng của các mẫu sét hữu cơ điều chế	40
Hình 3.3: Giản đồ XRD của bent-TQ và các mẫu sét hữu cơ được điều chế ở các tỉ lệ TĐTM/ bentonit lần lượt là 0,3; 0,4; 0,5; 0,6; 0,7	41
Hình 3.4: Đồ thị biểu diễn sự phụ thuộc của giá trị d_{001} theo tỉ lệ TĐTM/ bentonit của các mẫu sét hữu cơ điều chế	42
Hình 3.5: Giản đồ XRD của bent-TQ và các mẫu sét hữu cơ điều chế trong dung dịch có pH lần lượt là 6, 7, 8, 9, 10, 11	44
Hình 3.6: Đồ thị biểu diễn sự phụ thuộc của giá trị d_{001} theo pH dung dịch.....	44
Hình 3.7: Giản đồ XRD của bent-TQ và các mẫu sét hữu cơ phản ứng trong thời gian 1giờ, 2giờ, 3giờ, 4giờ, 5giờ, 6giờ.....	46
Hình 3.8: Đồ thị biểu diễn sự phụ thuộc của giá trị d_{001} theo thời gian phản ứng.....	46
Hình 3.9: Giản đồ XRD của mẫu bent-TQ.....	48
Hình 3.10: Giản đồ XRD của sét hữu cơ điều chế ở điều kiện tối ưu	48
Hình 3.11: Phổ hấp thụ hồng ngoại của bent-TQ	49
Hình 3.12: Phổ hấp thụ hồng ngoại của (TĐTM).....	49
Hình 3.13: Phổ hấp thụ hồng ngoại của sét hữu cơ điều chế ở điều kiện tối ưu	49

Hình 3.14: Giản đồ phân tích nhiệt của bent-TQ.....	51
Hình 3.15: Giản đồ phân tích nhiệt của sét hữu cơ điều chế ở điều kiện tối ưu.....	51
Hình 3.16: Ảnh SEM của bent-TQ (a), của sét hữu cơ điều chế (b).....	53
Hình 3.17: Đường chuẩn của phenol đỏ	54
Hình 3.18: Đồ thị biểu diễn ảnh hưởng của thời gian đến quá trình hấp phụ phenol đỏ của bent-TQ, sét hữu cơ điều chế.....	55
Hình 3.19: Đồ thị biểu diễn ảnh hưởng của khối lượng bent-TQ, sét hữu cơ điều chế đến quá trình hấp phụ phenol đỏ.....	56
Hình 3.20: Đồ thị biểu diễn ảnh hưởng của nồng độ phenol đỏ đến khả năng hấp phụ phenol đỏ của bent-TQ và sét hữu cơ điều chế	58
Hình 3.21: Đường đẳng nhiệt hấp phụ Langmuir của bent-TQ đối với phenol đỏ	59
Hình 3.22: Sự phụ thuộc của C_f/q vào C_f đối với sự hấp phụ phenol đỏ của bent-TQ	59
Hình 3.23: Đường đẳng nhiệt hấp phụ Langmuir của sét hữu cơ điều chế đối với phenol đỏ	60
Hình 3.24: Sự phụ thuộc của C_f/q vào C_f đối với sự hấp phụ phenol đỏ của sét hữu cơ điều chế	60